

YLÄKEMIJOEN KYLÄMATKAILU

Yläkemijoen alueen eri toimijoiden yhteistyön ja verkostoitumisen
kartoitus

Ollonen Aino

Opinnäytetyö
Restonomikoulutus
Restonomi (AMK)

2020

Restonomikoulutus
Restonomi (AMK)

Tekijä	Aino Ollonen	Vuosi	2020
Ohjaaja(t)	Marja Lempiäinen		
Toimeksiantaja	Patopoppoo ry		
Työn nimi	Yläkemijoen kylämatkailu. Yläkemijoen alueen eri toimijoiden yhteistyön ja verkostoitumisen kartoitus.		
Sivu- ja liitesivumäärä	33 + 7		

Rovaniemeltä Kuusamoon päin sijaitsee Yläkemijoen alue, joka koostuu yhdestä kylästä, joita ympäröivät kaunis luonto, eri nähtävyydet, Kivalot ja vaellusreitit. Kylät sijaitsevat Kemijoen varrella, hyvien kalastusmahdollisuuksien yhteydessä. Kylissä on monenlaisia toimijoita, kuten yrittäjiä, yhdistyksiä ja seura-toimintoja, joista suurin osa toimii itsenäisesti ilman yhteistyötä tai verkostoitumista muiden alueen toimijoiden kanssa.

Kylämatkailusta on puhuttu vuosien aikana monessa eri tilaisuudessa ja on ollut monta eri hanketta, mutta jostain syystä yhteistä kylämatkailun säveltä ei ole löytynyt.

Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa tilannetta ja saada tietoa sekä ymmärrystä siitä, miksi yhteistyö ja verkostoituminen eivät onnistu eri toimijoiden ja kylien välillä. Eri hankkeiden ja työpajojen aikana on saatu hyviä tuloksia yhteistyöstä ja verkostoitumisesta, mutta niillä ei ole ollut jatkuvuutta.

Tietoa hain eri hankkeiden loppuraporteista, joita on toteutettu Yläkemijoella ja kyselyllä, joka jaettiin alkuvuodesta 2020 somessa ja sähköpostilla eri toimijoille. Kyselyyn vastasi 10 alueen eri toimijaa. Vastauksista selvisi, että syitä yhteistyön ja verkostoitumisen vähyyteen ovat luottamuksen puute, avoimuus ja kateus eri toimijoiden kesken. Kyselyyn vastanneet antoivat toimintatapaehdotuksia siitä, miten kehittää yhteistyötä ja verkostoitumista alueen eri toimijoiden välillä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kyselyn tuloksien perusteella ja vastanneiden ehdotuksesta on vastauksien julkistamiseen järjestettävä tilaisuus, jossa käsitellään tulokset sekä yhdessä eri toimijoiden kanssa keskustellen päätetään siitä, mitkä jatkotoimenpiteet valitaan kyselyn vastanneiden ehdotuksista, kuten perustetaan hanke, jonka vetäjäksi valitaan yhteistyön ja verkostoitumisen asiantuntija.

Avainsanat: kylämatkailu, yhteistyö, verkostoituminen

Degree Programme in Hospitality
Management
Bachelor of Hospitality Management

Author	Aino Ollonen	Year	2020
Supervisor	Marja Lempiäinen		
Commissioned by	Patopoppoo ry		
Subject of thesis	YLÄKEMIJOKI AREA - Mapping of co-operation and networking between different actors at Yläkemijoki area.		
Number of pages	33 + 7		

From Rovaniemi towards Kuusamo, there is the Yläkemijoki area, which consists of nine villages surrounded by beautiful nature, various attractions, Kivalot and Hiking Trails. The villages are located along the Kemijoki River, in connection with good fishing opportunities. The villages have a wide range of actors, such as entrepreneurs, associations and club activities, most of which operate independently without co-operation or networking with other actors in the area.

Village tourism has been talked about on many different occasions over the years and there have been many different projects, but for some reason no common tone has been found in village tourism.

The purpose of the thesis was to map the situation and get information and an understanding of why cooperation and networking is not successful between different actors and villages. Various projects and workshops have yielded good results from cooperation and networking, but have not had continuity.

I searched for information on the final reports of various projects carried out on Yläkemijoki and a survey that was distributed in early 2020 in some and by e-mail to various actors. 10 different actors in the region responded to the survey. The responses revealed that the reasons for the lack of cooperation and networking are the lack of trust, transparency and envy among the various actors. Respondents provided suggestions on how to develop co-operation and networking between different actors in the region.

In conclusion, on the basis of the results of the survey and at the suggestion of the respondents, an opportunity should be provided to publish the results, discuss the results and networking with an expert.

Key words: village tourism, cooperation, networking,

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 YLÄKEMIJOEN ALUE	6
3 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTÄMINEN.....	8
3.1 Kylämatkailu	8
3.2 Yhteistyö	8
3.3 Verkostoituminen	9
4 YLÄKEMIJOEN YMPÄRISTÖ, HISTORIA JA NYKYTILA	12
4.1 Yläkemijoki toimintaympäristönä.....	12
4.2 Yläkemijoen aikaisempi yhteistyö ja verkostoituminen	13
4.3 Hankkeet.....	14
4.4 Työpajat.....	17
4.5 Muita tilaisuuksia	20
5 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT.....	22
6 KYSELYN TULOKSET	25
7 POHDINTA	29
LÄHTEET	31
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Nykypäivänä matkailija haluaa kokea aitoa elämää matkustuskohteissaan. He toivovat näkevänsä kotielämää, paikallista kulttuuria ja perinteitä. Kylämatkailu parhaimmillaan tarjoaa sitä matkailijalle ja samalla tuo lisäänsiota toimijalle. Rovaniemen kaupungin ympärillä on monia kyliä ja yksi kyläalueista on Yläkemijoen alue, joka sijaitsee Kuusamontien varrella Kemijoen molemmin puolin. Yläkemijoki muodostuu yhdeksästä kylästä ja alueella on monenlaisia toimijoita ja yrityksiä: erilaisia yhdistyksiä, kaksi päivittäistavarakauppaa, matkailuyrittäjiä, majoitusta, ohjelmapalveluita, käsityöntekijöitä ja muita elinkeinoharjoittajia. Alueella on vuosia keskusteltu kylämatkailusta monessa eri tilaisuudessa ja monen eri hankkeen piirissä. Jostain syystä yhteistyötä ja verkostoitumista eri toimijoiden välille ei ole kuitenkaan syntynyt kylämatkailun kehittämiseen ja markkinointiin liittyen, jotta saataisiin matkailijat alueelle.

Opinnäytetyöni tarkoitus on kartoittaa tilannetta ja saada tietoa sekä ymmärrystä, miksi yhteistyö ja verkostoituminen ei onnistu eri toimijoiden ja kylien välillä. Monen vuoden aikana on toteutettu monia eri hankkeita ja työpajoja, mistä on saavutettu hyviä tuloksia yhteistyöstä ja verkostoitumisesta, mutta niillä ei ole ollut jatkuvuutta.

Opinnäytetyöni tavoitteena on saada ymmärrystä ja tietoa alueen eri toimijoiden yhteistyöstä ja verkostoitumisesta toistensa kanssa kylämatkailuun toimintaan sekä ehdotuksia siitä, miten edetä, jotta löydettäisiin oikeita työkaluja viedä eteenpäin näitä kahta toimintatapaa. Näitä työkaluja haetaan kyselyn kautta, joka jaetaan sosiaalisessa mediassa.

2 YLÄKEMIJOEN ALUE

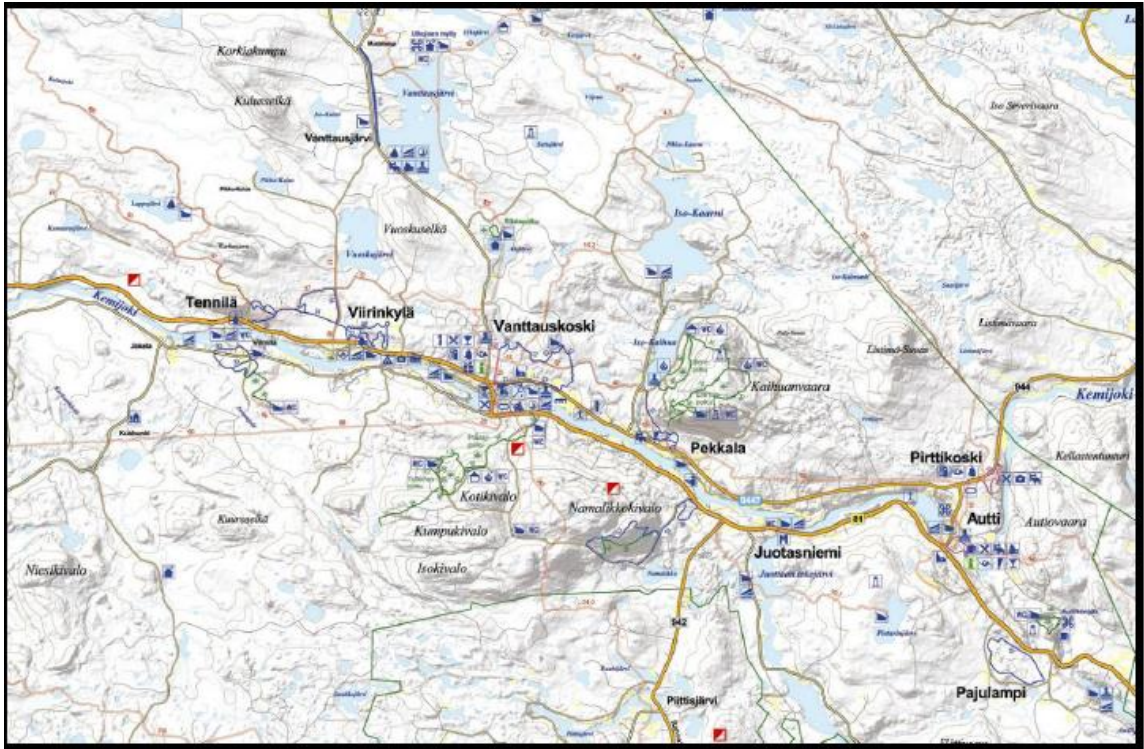
Rovaniemen itäpuolella Kuusamoon johtavan kantatie 81:n varrella sijaitsee Yläkemijoen alue. Se on ensimmäinen aluelautakunta-alue, joka perustettiin Rovaniemelle ja yksi Rovaniemen monesta suuralueesta. Alue sijaitsee Rovaniemelle, Kuusamoon, Kemijärvelle sekä Ranuan ja Pudasjärven kautta Ouluun vievien liikenneyhteyksien varrella. Alueella on yhdeksän kylää, joista palvelukylänä toimii Vanttauskoski. Muut kahdeksan kylää ovat Tennilä, Viiri, Vanttausjärvi, Pekkala, Juotas, Autti, Pirttikoski ja Pajulampi, joista lähes kaikki sijaitsevat nauhana Suomen pisimmän joen, Kemijoen rantatörmällä (Rovaniemen kaupunki 2019a).

Asukasluku Yläkemijoen alueen kylissä oli vuonna 2016 yhteensä on 933 henkilöä ja taulukosta 1 näkyy jakautuma kylien asukkaista (Rovaniemen kaupunki 2019a). Kesän ja muiden lomakausien aikana asukasmäärä melkein kaksinkertaistuu, koska alueella sijaitsee useita kymmeniä mökkejä, joihin tulee asukkaat. Lomalaisia vierailee kotiseudulla ja pikkuhiljaa alkavat myös matkailijat löytämään alueen.

Taulukko 1. Yläkemijoen alueen väkiluku (Rovaniemen kaupunki 2019a).

Yläkemijoen alueen väkiluku (31.12.2016):	Asukasta
Pirttikoski	107
Viiri	87
Autti	94
Juotas	123
Pekkala	87
Vanttauskoski	209
Vanttausjärvi	91
Tennilä	91
Pajulampi	44
yhteensä	933

Yläkemijoen retkikartasta (kuvio 1) näkyy se, miten kylät sijoittuvat kartalle. Kartalla näkyy myös monet hienot retkeilyalueet laavuineen ja nähtävyyksineen.

Kuvio 1. Yläkemijoen alueen kylät ja palvelut kartta. (Yläkemijoki 2013).

Yläkemijoen kylillä on paljon erilaisia yhdistyksiä, kuten kyläyhdistykset, metsästysseurat, urheiluseurat, maamiesseurat, Martat ja on myös yksi koko alueen kattoyhdistys. Kylillä on monenlaista yrittäjyyttä, kaksi kauppaa, rakennus-, metsä- ja maataloutta, paljon käsityöntekijöitä, porotaloutta ja matkailuun liittyviä yrityksiä, kuten koiravaljakkoyritys ja majoitusta. Rallin ystäville löytyy myös alan yritys Vanttausjärveltä (SnowRallyRings 2019). Alueelle on perustettu osuuskunta, Kylien osuuskunta PatoPirtti, jonka puitteissa voi tehdä oman näköistä työtä (Kylien osuuskunta, PatoPirtti 2019).

Yläkemijoen alueella on monia nähtävyyksiä ja retkikohteita, kuten Auttiköngäs, jossa on luontopolku ja Pirttikahvila, Kaihuavaaran ja Kivaloiden luontopolut. Vanttausjärven rannalla sijaitsee Ulkujoen vanha mylly ja savusauna. Laavuja on useampia; niissä voi viettää aikaa ja kalastusmahdollisuudet ovat hyvät alueen järvillä ja Kemijoella. Yläkemijoen alue on kuvattu omilla nettisivuilla www.ylakemijoki.fi, ja sivut linkittyvät myös Rovaniemen alueen muihin aluelautakunta-alueisiin, www.roikylat.fi (Rovaniemen kaupunki 2019b+c).

3 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTÄMINEN

3.1 Kylämatkailu

”Kylämatkailulla tarkoitetaan kylän matkailuyritysten, sen matkailua tukevien sidosryhmien ja kyläläisten yhteistä ponnistusta matkailun kehittämiseksi: kylän omat vahvuudet kootaan yhteen” (Lomalaidun, 2019).

Matkailijat etsivät nykyisin aitoja suomalaisia paikallisia elämäntapoja, jotka korostuvat yhä enemmän tärkeänä teemana kansainvälisessä tarjonnassa ja Suomen kylillä, kuten myös Yläkemijoen alueen kylillä, on mahdollisuus menestyä kylämatkailussa. Tällä voidaan elävöittää kyliä ja lisätä hyvinvointia. Kylien kehittäminen matkailuun ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin tuo lisäansiota sivuelinkeinona kylien eri toimijoille, eikä ainoastaan matkailualan yrittäjille.

Kylämatkailun kehittäminen on tuotteissa ja palveluissa, joita matkailijoille on tarkoitus kylällä tarjota. Näissä on tärkeä yhdistyä kylän tarina ja palvelut, joita kylän toimijat tarjoavat ja lisäksi matkailuyrityksen omat ohjelmat.

3.2 Yhteistyö

Yhteistyö ei ole helppoa: se on vaikeaa, koska kyse on erilaisista henkilöistä ja heidän tavoistaan ja mieltymyksistään. Yhteistyö on sitä, että jaamme tiedon, osaamisen ja näkökulmia, jotka vievät uusien ideoiden syntymisen. Se on monien eri vahvuuksien löytämistä ja niiden täydentämistä. Tämä johtaa uuteen ja ainutlaatuihin lopputulokseen.

Vuoden Puhuja 2012 André Noël Chaker, joka on arvostettu bisnesantropologi, on sitä mieltä, että suomalaisilta puuttuu yhteen hiileen puhaltaminen. Meiltä puuttuvat verkostot, rohkeus ja riskinotto. Me emme uskalla myydä omia tuotteitamme maailmalle, vaikka olemme monessa asiassa kärjessä. (Puheenpalo 2016.)

Yläkemijoen alueella on yritetty vuosia eri hankkeiden kautta kehittää kylämatkailua pysyväksi toiminnaksi. Kuitenkin jostain syystä se ei ole onnistunut. Tekoja luokaa – maita valaiskaa kehittämissuunnitelmassa 2007–2013 sivulla 43

on todettu, että ”kyläkatteus vie kalatki veestä”, eli toisin sanoin kylien ihmisillä on vahva alueidentiteetti, joka estää rakentavan ja vahvistavan yhteistyön kylien välillä. Tämän mukaan syynä on kyläkatteus.

Alueella on pieni määrä toimijoita, ja nekin ovat monesti saman kylän sisällä, ja voivat tehdä yhteistyötä, esimerkiksi Auttin kylä, jossa järjestetään Yläkemijoen kylämarkkinat paikallisen ravintolayrittäjän ja eri yhdistysten ja järjestöjen voimin.

Olen ollut vuosien varrella mukana monissa työpajoissa. Niissä on tullut esille se, että yhteistyöllä ja verkostoitumisella saamme hyvää aikaan. Tieto ja osaaminen lisääntyvät ja jakamalla toisillemme omaa osaamistamme luomme yhteishenkeä. Tekemällä asioita yhdessä kehitymme ja saamme paljon aikaan. Tästä huolimatta emme ole onnistuneet rakentamaan verkostoa Yläkemijoen alueelle. Verkosto olisi äärimmäisen tärkeä alueen eri toimijoiden toimeentulon takia.

3.3 Verkostoituminen

Verkostokonsultit määrittelevät verkostoitumisen seuraavasti:

”Verkostoituminen on prosessi, jossa yhteistyöorganisaatioiden tieto, osaaminen ja arvot yhdistetään lisäarvoa synnyttäväksi toiminnaksi.” (Verkostokonsultit 2014).

Verkostoituminen on toimintaa kahden tai useamman toimijan välillä. Se on tavoitteellista, pitkäaikaista, jatkuvaa ja säännöllistä yhteistyötä, esimerkiksi. tuotteiden loppuun viemisessä. Se on yhteistyötä eri tuotannon prosesseissa, kehitystoiminnassa, tieto- ja viestintätekniikassa, myynnissä ja markkinoinnissa. (Verkostokonsultit 2014.)

Verkostoituminen on vuorovaikutteista ja luottamuksellista. Kun vuorovaikutus on tiivistä ja kehittyneempää, luottamukselle on edellytykset ja toimijat tiedostavat yhteisen päämäärän ja yhteistyön tärkeyden. Verkostoituminen edellyttää henkilöiden/toimijoiden yhteisen arvomaailman ja päämäärän jakamista sekä ymmärtämistä. Tarvitaan osaamista kehittävää strategista kumppanuutta, jossa

välineenä toimii oppiminen tulevaisuuden päämäärien ja hyötyjen tavoittelussa. Tässä on kyse ajasta, jossa tähdätään lyhyen hyötyjen lisäksi pitkän aikavälin kilpailukyvyn edistämiseksi. (Verkostokonsultit 2014.)

Tulokasverkosto rakennetaan nousemalla porras portaalta hyvään yhteistyöhön. Tämä vie aikaa: toimijoiden täytyy tuntea toisensa hyvin, tarvitaan paljon yhteistä tekemistä, onnistumisia ja tuloksia ennen kuin toimijoista tulee sitoutunut ja luotettava joukkue. Suurin syy siihen, miksi tämä ei onnistu, löytyy monesti henkiseltä puolelta, ei toimintamalleista. Verkosto tarvitsee hyvän veturin ja se löytyy useasti toimijoiden sisältä. Toimivan verkoston rakentamisessa on tehtävä työtä neljällä saralla. (Verkostokonsultit 2014).

Yhteisellä hyödyllä tarkoitetaan mm. sitä, että saadaan monipuolisempia tarjouksia ja kaupat suurenevat. Tämä johtaa siihen, että asiakasvirta kasvaa sekä tuo kasvua toimintaympäristöön. Yhdistämällä voimia markkinoinnissa, tuotteiden kehityksessä ja koulutuksessa saadaan yhteistä hyötyä, sekä yhteishankinnoista ja kustannuksien jakamisessa. Näiden asioiden hyväksyntä ja yksimielisyys johtavat seuraavaan vaiheeseen, eli liikeidean rakentamiseen ja kun se on hyvin suunniteltu ja tehty, niin kukin toimija voi erikoistua omaan tuotteeseen tai osaamiseen verkostossa. Silloin puhutaan ansaintalogiikasta, eli mietitään vastauksia kysymyksiin: kenelle - mitä - miten. (Verkostokonsultit 2014).

Yhteisen liikeidean teossa voidaan hyödyntää jokaisen mukana olevan toimijan osaaminen ja lisäarvo, jotka se tuo mukanaan. Osaamisella ei tarvitse aina olla vain johonkin ammattiin yhteys; se voi olla myös sosiaalista ja sidosryhmäosaamista. Aina on ymmärrettävä että, erilaisuus ei ole riesa vaan rikkaus, on vain hyväksyttävä jokainen verkoston jäsen sellaisena kuin hän on. (Verkostokonsultit 2014).

Verkostossa toimijoiden luottamus on tärkein yhteistyön peruskivi. Vuorovaikutuksen täytyy olla avointa, suoraa ja jatkuvaa; se on avain joukkueen sisällä syntyneeseen luottamukseen ja vahvistumiseen. Kun tehdään ja koetaan yhdessä, se antaa perustan, joka kestää myös vaikeina aikoina. Henkilökemioilla on suuri merkitys siinä, että syntyy hyvä joukkue. Aina kemiat eivät kuitenkaan

sovi yhteen. Tässä tapauksessa on turha yrittää yhdistää toimijoita, jotka eivät tule toimeen keskenään. Luottamus syntyy ensisijaisesti silloin, kun saa tiedon joukkueen jäsenten ammattitaidosta, arvoista ja aikomuksista. Lopuksi viimeinen vaihe on saada kaikki toimimaan kohti yhteistä päämäärää. Toimintajärjestelmiä on monenlaisia, ja jokainen verkosto tekee omanlaisensa ottaen huomioon verkoston toimijat. Järjestelmän on hyvä olla yksinkertainen, virtuaalinen työalusta, sen on hyvä olla sisäisessä käytössä sekä asiakashallinnassa ja markkinoinnissa. Pelisäännöt ja sopimukset on sisällytettävä toimintajärjestelmään. (Verkostokonsultit 2014).

Verkostoa luotaessa, sen ylläpitämisessä ja kehittämisessä tarvitaan henkilöitä, jotka osaavat johtaa ihmisiä, koska kyse on ihmismielten sovittamisesta yhteen. Tulokset eivät synny heti: voi mennä vuosia ennen kuin voidaan puhua toimivasta yhteistyö- tai liiketoimintaverkosta. Se on rakennettava pala kerrallaan ja tämä rakentamisen aika muodostaa tiiviin ja syvällisen yhteistyön toimijoiden kesken ja estää sen, että verkosto hajoaisi heti kun tulee vastoinkäymisiä.

Verkoston onnistuminen riippuu kolmesta asiasta: yhteinen selkeä tarkoitus, toimiva vuorovaikutus ja sopiva johtaja. Yhteisellä selkeällä tarkoituksella tarkoitetaan sitä, että kaikkien toimijoiden hyöty on määritelty ja se on kaikkien saatavilla, tavoite on kaikkien tiedossa ja on kaikkien hyväksymä, liikeidea on järkevä ottaen huomioon kaikkien toimijoiden toimintaympäristöt, kaikkien yhteinen ja oma tavoite, kaikkien ammattitaito ja resurssi vahvistavat muita toimijoita ja arvot ja toimintatavat ovat yhteensopivat. Toimiva vuorovaikutus on avointa vuorovaikutusta ja ilmapiiriä, luottamus ja sitoutuminen kehittyvät ja kasvavat toimijoiden kesken, viestintä ja yhteiset työfoorumit kattavat kaikki, win-win-ajattelua, oikeudenmukaista toimintatapaa, sosiaaliset kanssakäymiset ovat toimivat ja asialliset, arvostetaan kumppaneita ja huumori on tärkeä. Sopiva johtaminen mahdollistaa selkeät ja yksinkertaiset pelisäännöt ja toimintaperiaatteet verkostossa, toiminta on asiakassuuntautunutta ja toiminta on asiakaskeskeistä, yhteydenpito on riittävää, seurataan toimintaa ja tuloksia ja sitä, että on aktiivisia toimijoita. (Verkostokonsultit 2014.)

4 YLÄKEMIJOEN YMPÄRISTÖ, HISTORIA JA NYKYTILA

4.1 Yläkemijoki toimintaympäristönä

Toimintaympäristönä matkailuun Yläkemijoen alue sopii hyvin. Alueen kauniit maisemat antavat muistorikkaita elämyksiä ja kokemuksia kävijöille. Matkailijat eivät löydä Yläkemijoelle omatoimisesti ja Rovaniemen keskustan suuret matkailuyritykset vievät linja-autoissa matkailijat Korouomalle, joka on Posion kunnassa sijaitseva rotkolaakso ja luonnonsuojelualue (Metsähallitus 2020). Korouma sijaitsee Rovaniemeltä 100 kilometriä Kuusamontietä ja matkailijat linja-autoissa ajavat läpi Yläkemijoen alueen kylien. He pysähtyvät pikaisesti Vanttauskosken huoltoasemalla.

Alueella majoitus on yksi ongelma, koska kapasiteettia on vähän. Yksittäiset matkailijat löytävät majoituksen Auttissa sijaitsevalta Kyläkartanolta tai paikalliselta matkailuyrittäjältä. Majoitusta löytyy myös eri kyliltä yrittäjiltä, yksityishenkilöiltä tai kyläyhdistyksen nimissä olevasta Vanttausjärven vanhasta koulusta. Ohjelmapalveluita tarjoavia yrityksiä ei ole monta ja yrittäjät, jotka tarjoavat ohjelmapalveluita, eivät markkinoi palveluita alueella. Omatoimisesti matkustavat löytävät retkeily-, kalastus- ja nähtävyyspaikat.

Yhteistyötä matkailun palveluissa ei ole havaittavissa missään muodossa koko alueella. Yksi suuri tapahtuma kesäisin on Yläkemijoen kylämarkkinat Auttissa; sen järjestämisessä on mukana Auttin seudun eri yhdistyksiä sekä Rovaniemen kaupungin vapaa-ajanlautakunta ja Yläkemijoen aluelautakunta. Kylämarkkinat on järjestetty kuudennen kerran vuonna 2019. (Yläkemijoen kylät ry 2019.)

Viirinkylän eri yhdistykset tekevät yhteistyötä ja Vanttausjärven tanssilavan korjausta ja Muikkufestivaalien henkiin herättämistä kehitetään metsästysseuran, yksityisyrittäjän ja yksityishenkilöiden yhteistyönä. Eri kylien suora yhteistyö tai verkostoituminen ei ole kovin tuloksellista. Suoranaisesti matkailuun liittyvää yhteistyötä ei ole alueella saatu kehitettyä.

4.2 Yläkemijoen aikaisempi yhteistyö ja verkostoituminen

Yläkemijoen alueen eri toimijat ovat vuosia yrittäneet saada yhteistyön ja verkostoitumisen alueella yhdeksi toimivaksi tavaksi saada aluetta tunnetuksi. Tiedotoni perustuvat moniin hankkeisiin ja tilaisuuksiin, joita on toteutettu alueella eri toimijoiden työnä.

Yläkemijoen alueelle on tehty kaksi kehittämissuunnitelmaa: Tekoja luokaa – maita valaiskaa 2007–2013 ja Yläkemijoen aluelautakunnan kehittämissuunnitelma 2013–2016. Molemmissa suunnitelmissa on todettu, että Yläkemijoen alue on vartenotettava matkailun kohde kauniin luonnon ja nähtävyyksien ansiosta. Alueella on upeita retkeilykohteita ja paikalliskulttuuria.

Rovaniemen kaupungin strategiassa on erillisselvitys siitä, että Yläkemijoen alue on luokiteltu matkailun II-vyöhykkeeksi, mikä tarkoittaa sitä että, alue on varavyöhyke matkailun kehittämisessä, koska painopisteet Rovaniemellä ovat Napapiiri, joulukuusi, talvi ja ohjelmapalvelut. Yläkemijoen alue soveltuu matkailun kehittämiseen, mutta on liian kaukana Rovaniemen keskustasta ja sen myötä on vaikeampi saavuttaa; kuitenkin strategiassa on todettu se, että jokivarsien alueet ovat hyödyntämätön mahdollisuus matkailussa. (Yläkemijoen aluelautakunta 2007, 33.)

Yläkemijoen alueen matkailun imagoa on pyritty rakentamaan eri kehittämissuunnitelmissa. Profilointi alueen yrittäjistä ja kylistä on edesauttanut matkailutuotteiden kehittämistä ja markkinointia eteenpäin, on mietitty kehittämisessä eri tapoja, kuten monikärkisesti tai kärkiyrittäjämallia. Kehittämistoimenpiteitä on kirjattu, esimerkiksi käytetään hyväksi Rovaniemi-nimeä markkinoinnissa, vahvistetaan yhteistyötä Rovaniemen matkailun kanssa, jotta Yläkemijoen alue otetaan huomioon kaupungin matkailustrategiassa. Alueen majoituskapasiteetti kartoitetaan, samoin matkailutoimijat. Eri tutkimukset tehdään yhdessä oppilaitosten kanssa. Matkailun imagoa pyritään vahvistamaan luomalla yhteinen visuaalinen ilme, nettisivut päivitetään, erilaiset kylätahtumat tuotteistetaan ja lopuksi perustetaan alueen yrittäjien oma yhteistyöelin, joka toimii edunvalvoja-

na kaupungin elinkeinopolitiikassa liittyen maaseutuyrityksiin. (Yläkemijoen aluelautakunta 2007, 33–34.)

Yläkemijoen aluelautakunnan kehittämissuunnitelmassa 2013–2016 on lyhyesti todettu, että matkailu on tärkeä Yläkemijoen alueelle ja tavoite on edistää matkailutoimintaa tukevaa yrittäjyyttä. Kehittämistoimenpiteenä tehdään yhteistyössä oppilaitoksien kanssa olemassa olevien majoitus- ja ohjelmapalveluiden kar-
toitus alueella. (Yläkemijoen aluelautakunta 2013, 18.)

4.3 Hankkeet

Yläkemijoen alueella toteutettiin kehittämishanke Juuret Suomessa -perinnetapahtuma 4.4.–30.09.2002. Se liittyi vuonna 2000 ESR:n rahoittamaan Monitoimiset kylät kehittäjänä -hankkeeseen, jonka tavoite oli koulutuksen kautta tukea uusia elinkeinoja luonnon ja tapahtumien ympärille sekä saada toimintaympäristön osallistuminen ja yhteistyö kannustavaksi. Hankkeen tehtävä oli järjestää Juuret Suomessa pysyväksi suureksi kesätapahtumaksi Yläkemijoella, että sillä saataisiin positiivinen vaikutus alueen tunnettavuuteen ja matkailijoiden määrän kasvuun. Hankkeen organisaatio koostui Yläkemijoen alueen eri toimijoista, kuten kyläyhdistyksen jäsenet, yrittäjät, seurat, järjestöt sekä Rovaniemen kaupunki, Rovaniemen seurakunta, Kemijoki oy ja Osuuskunta Yläkivalo. (Ulusoy 2002, 2–3.)

Hankkeen pääkohderyhmä oli Yläkemijoen yrittäjät ja muut toimijat, kuten kylätoimikunnat, seurat ja järjestöt. Tämän myötä hanke tuki ja vahvisti näiden tahojen välistä yhteistyötä. Perinnetapahtuman myötä eri tahot saivat kokemusta ja käytännön oppia siitä, miten järjestetään tapahtumia. Kohderyhmät olivat Yläkemijoen alueelta Etelä-Suomeen poismuuttaneet henkilöt sekä Suomi-seurojen kautta Norjaan ja Ruotsiin muuttaneet henkilöt, unohtamatta kesäasukkaita ja matkailijoita. (Ulusoy 2002, 3–4.)

Keskeisiä tavoitteita hankkeella oli saada uusia yhteistyöverkostoja eri tahojen välille Yläkemijoen alueelle ja vahvistaa yhteistyötä näiden eri tahojen välillä sekä tehdä tapahtumasta Yläkemijoen suurin pysyvä kesätapahtuma. Hank-

keella toivottiin saatavan Yläkemijoen aluetta tunnetuksi ja saatavan matkailumagoa nostetuksi. Hyviä tuloksia saatiin, kesäasukkaita, matkailijoita ja poisuuttaneita tavoitettiin; alue sai positiivista tunnettavuutta ja matkailun imago kasvoi. Yhteistyöverkosto kasvoi eteenkin nuorten mukaantulon myötä. Määrällisiä tavoitteita ei onnistettu tavoittamaan hankkeen aikana, mutta alueen tunnettavuus sai positiivisen vaikutuksen ja pitkällä tähtäyksellä matkailijoiden määrä kasvaa ja alue saa uusia työpaikkoja, koska alueen yrityksillä on halukkuutta jatkaa toimintaa Yläkemijoella. Hankkeella oli myös laadullinen tavoite kehittää alueen elinkeinoja, tukea ja vahvistaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Hankkeen loppuraportissa todetaan myös, että Yläkemijoen alueen yrittäjien suurin haaste on matkailun imagon kohottaminen; sen toivotaan kohoavan tapahtuman myötä. (Ulusoy 2002 5–6.)

Kylät avoinna Eurooppaan -hanke on toinen hanke, joka toteutettiin 17.3.2003–14.3.2004. Tämä hanke sai alkunsa maaseutuyrittäjien tarpeesta kansainvälistyä. Itävalta toimi hyvänä vastakumppanina maaseudun matkailun kehittäjänä ja Rovaniemen maalaiskunnan kehittämisosastolla oli kokemusta aikaisemmasta yhteistyöstä Itävallan kanssa. (Ulusoy 2004, 2.)

Hankkeen päätavoitteet olivat seuraavat: saada yritysten kansainvälinen toiminta kehittymään, kehittää alueen maaseutumatkailua, monipuolistaa yritysten toimintaa ja kehittää heidän koulutustarpeitaan. Tuloksissa näkyi se, että yritysten itseluottamus ja halu toimia kansainvälisesti kasvoivat, tuotekoulutuksen ja kokemusten vaihdon myötä maaseutumatkailu kehittyi ja yritysten paikallinen verkostoituminen toi lisäarvoa ja tavoitteet toteutuivat. (Ulusoy 2004, 8.)

Laatuun liittyvien tavoitteiden tulokset olivat ne, että yritysten kansainvälistyminen, yritysten välinen kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihto maiden kesken, vaikuttivat liiketoimintaan. Itseluottamus toimia kansainvälisesti ja osaamistaso kasvoivat, tuotteiden laatu parani sekä oikeat hinta- ja kohderyhmät löytyivät koulutuksen myötä. Kaikkeen tähän vaikutti apu paikallisilta ja itävaltalaisilta yhteistyökumppaneilta. Yritysten tietämys yritystoiminnan hyvistä ja huonoista puolista lisääntyi, samoin arvostus omasta toiminnasta ja toimintaympäristöstä kasvoi. (Ulusoy 2004, 8–9.)

Määrälliset tavoitteet toteutuivat uusilla tuotepaketeilla, kansainvälisillä kontakteilla sekä työpaikkoja säilyi (Ulusoy 2004, 9).

Yrittäjiltä suullisesti kerätty arviointi kertoi, että yrittäjät olivat tyytyväisiä hankkeeseen kokonaisuutena ja sen eri osioihin. Ohjausryhmän mukaan hanke onnistui ja saavutti sille asetetut tavoitteet. Hankevetäjän arviointi kokonaisuudesta oli positiivinen; kuitenkin hän yllättyi, että oli yrittäjiä, jotka olivat passiivisia eivätkä osallistuneet hankkeen tapahtumiin. Hyötyä saivat ne yrittäjät, jotka aktiivisesti osallistuivat eri tapahtumiin, eli paljon oli kiinni yrittäjien omasta aktiivisuudesta ja halusta kehittää omaa toimintaa. Aktiivisuudelta saatiin aikaan monia tuotteita ja toimintaa, joita ei ilman hanketta olisi saatu toteutettua. Yrittäjien itseluottamus ja innostus kasvoivat, verkostoituminen paikallisten yrittäjien kesken toi lisäarvoa, samoin kontaktit isompiin safariyrityksiin. (Ulusoy 2004, 10.)

Tämänkaltaisille hankkeille oli selvästi tarvetta ja jatkohanke oli käsittelyssä. Osa oli kiinnostuneita jatkohankkeesta, osa yrittäjistä jatkoi Rovaniemen maalaiskunnan ja Yläkemijoen aluelautakunnan Laajakaista taajamaan ja takaisin -hankkeissa. Yhteydenpito yrittäjien kesken oli heidän oman aktiivisuutensa varassa tulevaisuudessa. (Ulusoy 2004, 10–11.)

Kolmas hanke oli Elinvoimaa yhteistyöstä: Laajakaista taajamaan ja takaisin hanke (1.3.2004–31.01.2006) ja loppuraportin mukaan jatkettiin Yläkemijoen alueen elinvoimaisuuden lisäämistä. Aikaisemmin on todettu, että alueelta puuttuu laadukkaita ohjelmatuotteita, jotka lisäisivät alueen tunnettavuutta. Lisäksi on todettu, että alueella ei ole majoitustiloja, joita tarjota esimerkiksi matkailijoille. (Ulusoy 2006, 5-6.)

Hankkeen ensisijainen tavoite oli saada kehitettyä Yläkemijoen kylien ja Rovaniemen kaupungin välistä yhteistyötä. Yhteistyö aloitettiin Napapiirin yrittäjien kanssa ja mukaan saatiin ja mukaan saatiin kuusi yritystä, kaksi kyläyhdistystä ja viisi käsityöläistä. Hankkeen tavoite oli saada tuotekehitystä olemassa oleviin tuotteisiin ja uusien tuotteiden kehittäminen. Hankkeen tarkoitus oli myös karvoittaa Yläkemijoen alueen vapaa-ajan asunnot ja niiden mahdollisuus saada

kaupalliseen käyttöön sekä neuvotella Kemijoki Oy:n kanssa Pirttikoskella sijaitsevien tyhjien asuntojen käytöstä majoitustiloina. (Ulusoy 2006, 6.)

Lopputuloksena hankkeesta olivat monet tapaamiset ja työpajat, joiden avulla suunniteltiin ohjelmapalvelutuotteita ja käsityötuotteita. Laadullisissa tuloksissa saatiin edistystä Yläkemijoen alueen yrittäjien, yhteisöjen ja yksityisten yhteistyöhön ja haluun kehittää aluetta. Yhteistyöverkostoja luotiin toisten kehittämishankkeiden kanssa, joissa elinkeinoja tuettiin. Hanke on edistänyt alueen yritysten ja yhteisöjen halua kehittää omaa toimintaansa samalla ja samalla edistää Yläkemijoen alueen tunnettavuutta. (Ulusoy 2006, 16.)

Hankkeen toteuttamisessa esille tulivat seuraavanlaiset ongelmat; majoitusrengasta ei voitu perustaa, koska ei ollut riittävästi kiinnostusta vuokrata mökkejä ulkopuolisille. Tyhjiä asuntoja Pirttikoskella ei saatu käyttöön Kemijoki Oy:ltä. Ohjelmapalvelutuotteille ei löytynyt hallinnoijaa, jolla olisi ollut resursseja markkinoida tuotteita. (Ulusoy 2006, 7-8, 19.)

Lopuksi jatkotoimet, jotka syntyivät hankkeen myötä, olivat ne, että Yläkemijoen alueelle aloitettiin kehittämissuunnitelman teko yhdessä Lapin yliopiston aluepalveluiden kanssa, Tämän suunnitelman tavoitteena oli tuoda esille Yläkemijoen alueen voimavarat, edistää elinkeinoelämää ja hankkeiden läpivieminen liittyen Kylien Rovaniemen kehittämiseen. (Ulusoy 2006, 16–18.)

4.4 Työpajat

Yläkemijoesta vetovoimainen (matkailu)kohde oli yrittäjien työpaja 2005, jossa käytiin läpi Yläkemijoen matkailun haasteellisia asioita.

Esille noussut asia oli alueen tunnettavuus. Alueella ei ole erottuvaa profiilia; lukuun ottamatta aluevaltuuston tuottamaa positiivista ja dynaamista mielikuvaa Yläkemijoesta. (Ulusoy 2005, 1).

Yläkemijoen alueelle ei ole tehty markkinointistrategiaa, jossa kävisi ilmi se, kenelle markkinoidaan ja miten, koska Lappi-brändi on tunnettu. Olisiko yksi mahdollisuus markkinoida, että Lapista löytyy tällainen alue, joka on yksi Lapin mai-

semallisesti kauneimpia paikkoja. (Ulusoy 2005, 1.) Esille nousi myös se, onko Rovaniemeltä liian pitkä matka Yläkemijoelle. Onko se syy, miksi rovaniemeläiset safariyritykset eivät tuo eivätkä markkinoi Yläkemijoen aluetta? Alueen tapahtumia pitäisi kehittää ja markkinointia edistää, jotta matkailijat löytäisivät Yläkemijoen alueen. Esille nousi kylien sisäinen ilmapiiri ja kylien välinen yhteistyö, jota täytyy parantaa sekä uusille toimijoille täytyy antaa mahdollisuus toimia alueella. (Ulusoy 2005, 1.)

Työpajoissa kehitettiin kaksi visiota Yläkemijoen alueen matkailun nostamiseen seuraavalle tasolle:

Ensimmäinen visio oli se, että «Kehittämisen rakentaminen kärki(veturi)yritysten varaan», mikä edellyttää asiakaslähtöistä tuotteistamista ja aktiivista markkinointia oikeille kohderyhmille, kuten niille, jotka nauttivat hiljaisuudesta ja luonnosta. Suuret matkailun massaturistit jätetään suosiolla isojen keskusten tehtäväksi. Haasteeksi koettiin palveluiden sisältöjen kehittäminen, koska kilpailijoita Lapissa on riittävästi. (Ulusoy 2005, 2.)

Toinen visio oli se että, Yläkemijoen kylistä kasvaa rauhan ja hiljaisuuden perinnekylä, joissa on moninaisia toimintoja ja ystävällisiä ihmisiä. Kylillä olevat/saatavat palvelut ja käsityö- sekä luonnonvaratuotteet henkivät rauhaa, levollisuutta ja luovat ihmisiä hoitavan ilmapiirin. (Ulusoy 2005, 2.)

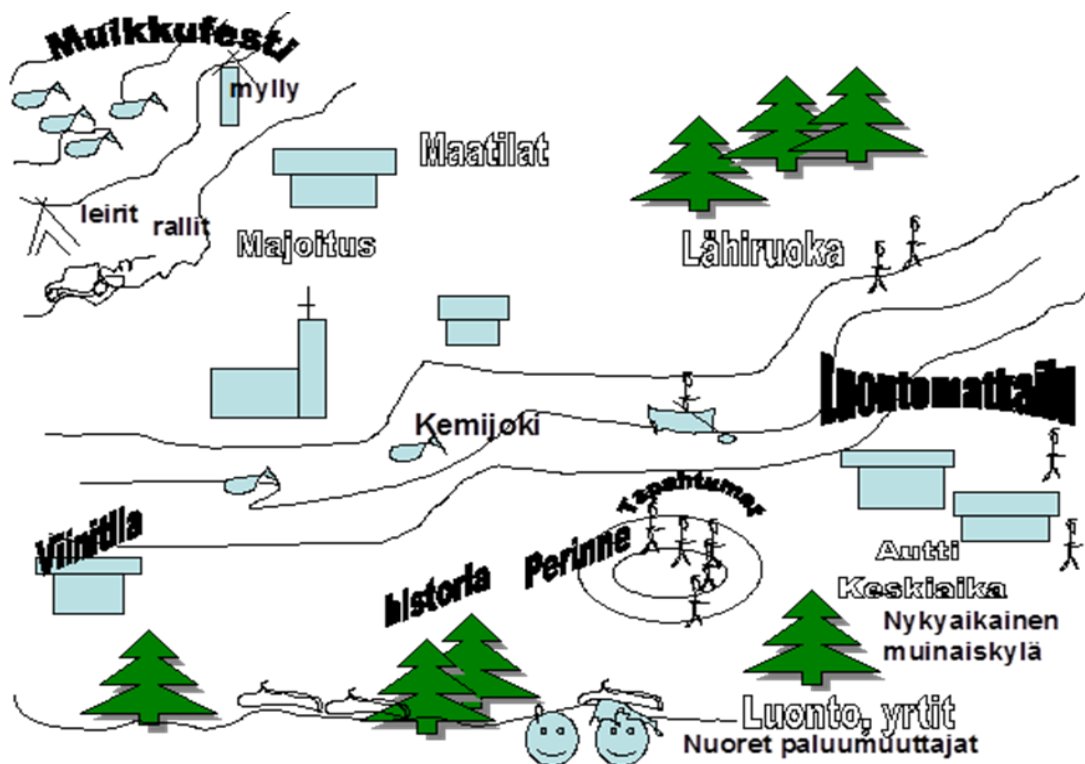
Visiona oli se, että alueella jo olemassa oleva energia ja rauha on tuotu maapallossa olevien ihmisten tietoisuuteen aiheuttaen pakonomaisen tarpeen kokea tämä kaikki (Ulusoy 2005, 2).

Näistä kahdesta todettiin, että rauhan ja hiljaisuuden perinnekylän visio on se, jota kannattaa seurata. Silloisen Lapin Maaseutuohjelmassa 2010 viitataan Maailman Matkailujärjestön trendeihin vuodelle 2020. Niitä ovat mm. perinteen, kulttuurin ja paikallisuuden kasvava merkitys matkailun tuotteistamisessa (tuotteistamisen yksi keskeinen haaste). (Ulusoy 2005, 2.)

Vision toteutuminen edellyttää vahvaa sitoutumista kyläläisiltä ja eri toimijoiden osallistumista mahdollisuuksien mukaan (järjestöt, koulut, yhdistykset, seurat jne.) sekä palvelun laadun sisäistämistä; ihmiset tekevät tästä erilaisen kohteen.

Se edellyttää myös kylien yhteistyötä tämän yhteisen nimittäjän alla, kylien ja siellä toimivien eri toimijoiden profilointia sekä yhteistyön tiivistämistä kehittämisen organisoitumista teemojen tai kylien pohjalle rakentuviin kehittämistiimeihin sekä niitä yhdistävään innovaatioympäristöön. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu ovat vahvasti mukana kehittämistyössä esimerkiksi osallistumalla tuotekehitykseen sekä tekemällä aihetta tukevaa selvitys- ja tutkimustoimintaa. (Ulusoy 2005, 2.)

Vision toteuttamisen työpajassa kartoitettujen edellytyksien menetelmien mukaan saavutetaan sellaista, mitä ei ole vielä toteutettu missään näin isossa mitakaavassa. Kylät säilyvät elinvoimaisina ja tarjoavat laadukkaita palveluita, lisäksi yritysverkostot olisivat toimivat. Paluumuutto kyliin voimistuisi ja uudisasukkaat kilpailevat kauniista asuinympäristöstä (tarvitaan ehkä asukasvalintaa ja kriteereitä tulijoiden hyväksynnälle yhteisön jäseniksi!). (Ulusoy 2005, 3.)

Kuvio 2. Elävät kylät Yläkemijoella (Ulusoy 2005).

Vuonna 2008 järjestettiin Yläkemijoella kyläiltoja, jossa käytiin läpi taas samoja asioita, joita käytiin vuonna 2005. Esille tulleet asiat olivat samoja kuin vuonna 2005, eli yhteistyön kehittäminen kylien välillä, yritysten yhteistyön tiivistäminen

yhdistyksen kautta, yhteisen markkinoinnin tarve yritysten kesken, talvimatkalu, maisemointitarve jne. (Ulusoy 2008.)

Jatkopalaverissa 2008 todettiin, että tavoite oli tiivistää palvelukyläalueen kylien välistä yhteistyötä sekä saada maisematie alueen ominaispiirteeksi. Profilointi Yläkemijoella oli maisematie ja sen ympäristön kehittäminen. Yksi painopiste-alue oli vesireittien kehittäminen ja niiden linkittäminen laajempaan kokonaisuuteen. (Ulusoy 2008.)

Tilaisuuksiin osallistuneet yrittäjät näkivät todella tarpeelliseksi alueen yritysten verkostoitumisen, jotta saadaan Yläkemijoen yrittäjien ääni paremmin kuuluville Rovaniemen elinkeinoelämän kehittämisessä. Tilaisuuksissa oli todettu myös se, että alueelta puuttuu yritysten yhteinen äänitorvi ja alueen sisäisen yhteistyön kehittämisen avuksi perustettaisiin yhdistys. (Ulusoy 2008.)

Yrittäjäyhdistyksen perustamistilaisuus pidettiin 27.5.2008, jossa oli Rovaniemen Kehitys Oy:stä paikalla toimialavastaava Risto Saukkoriipi ja yritysneuvoja Simo Alaruikka sekä Infopiste Siulasta maaseudun kehittäjä Marita Ulusoy (Ulusoy 2008, 1).

Yhdistyksen nimeksi tuli Yläkemijoen yrittäjäyhdistys ry. Yhdistys lakkautettiin vuonna 2013, koska sillä ei ollut toimintaa (Patentti- ja rekisterihallitus 2020).

4.5 Muita tilaisuuksia

Yläkemijoen alueen kehittämistä pyrittiin viemään eteenpäin panostamalla elinkeinoihin ja tavoite on saada ansaintamahdollisuuksia tekijöille. Vuonna 2016 aloitettiin suunnitelma, jossa hahmoteltiin sitä, miten voidaan kehittää alueen eri toimijoita, pääasiassa yritystoimintaa. Tapaamiset jäivät vähäisiksi, koska sitoutuneita yrittäjiä ja muita tahoja ei löytynyt. Hahmotelma oli hyvä, siitä kirjattiin paperille niitä asioita, joita alueen toimijoiden tulisi panostaa ja kehittää. Suunnitelman pohjalta esille tulevat asiat ja toimenpiteet oli tarkoitus toteuttaa kehittämishankkeen kautta, mutta hankkeen hakijaa ei löytynyt. (Liite 1: Hahmotelma kehittämishankkeesta, 2016).

Keväällä 2019 järjestivät Rovaniemen kaupunki ja BuSK-hanke tilaisuuden, Rovaniemen kylien ja kylämatkailun kehittäminen. Siinä käsiteltiin kahta kyselyä: toinen niistä kohdistui matkailun kehittämissuuntiin Rovaniemellä. Tilaisuudessa oli kylämatkailuun liittyviä työpajoja ja aiheet olivat seuraavat: majoitus, ohjelmapalvelut ja reitit, kädentaidot ja paikallinen ruoka (Rovaniemen kaupunki 2019d); toinen kysely koski kylien palveluiden, elinkeinojen ja elinympäristöjen kehittämistä. Tästä tapahtumasta on vireillä Lapin Liitolta hankerahoitus, joka koskee Joulupukin pajakylän ja ympäröivän maaseudun yhteistyön kehittämistä.

Tutustuttuani Yläkemijoen alueen yrittäjien ja muiden toimijoiden yhteistyöhön ja verkostoitumiseen vuosien 2002–2019 aikana olen todennut, että monesti saatu hyviä tuloksia eri hankkeiden myötä, mutta jatkuvuus ei ole onnistunut, kun hankkeet ovat loppuneet. Meeri Vaaralan ja Marita Ulusoy (haastattelu 2019) mukaan syitä tähän on monia ja yksi on se, että yhteydenpito ei onnistunut alueen eri toimijoiden kesken. Syitä tähän oli kaksi: aika ei riittänyt ja puuttui aktiivinen vetäjä, joka olisi organisoinnut erilaisia tapahtumia toimijoille.

5 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

Tarkoitukseni on saada ymmärrystä ja tietoa Yläkemijoen alueen eri toimijoiden verkostoitumisesta ja yhteistyöstä toistensa kanssa kylämatkailussa. Päätin käyttää kyselylomaketta, jonka avulla selvitän nykytilan Yläkemijoen alueella.

Miksi yhteistyötä ja verkostoitumista ei ole Yläkemijoen alueella eikä ehdotuksia siitä, miten edetä, jotta löydettäisiin oikeita työkaluja tai toimintatapoja näiden kahden tärkeän toimintatavan eteenpäin viemiseen? Oikealla asenteella ja toimintatavoilla saadaan yhteistyö ja verkostoituminen toistensa kanssa jokapäiväiseksi toimintatavaksi ja alueen kylämatkailu elinvoimaseksi.

Ensimmäinen toimenpide kyselyn analysoinnin jälkeen on järjestää kaikille toimijoille yhteinen tilaisuus, jossa käydään läpi vastaukset. Samalla selvitetään se, onko halukkaita toimijoita, jotka sitoutuvat kehittämään yhdessä työtapaa, jonka avulla saadaan aloitettua yhteistyön ja verkostoitumisen kehittäminen alueella. Kyselyn vastauksen pohjalta hahmotelen jatkotoimenpiteitä, jolla saataisiin alulle yhteistyö ja verkostoitumiskuvio.

Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden kirjassa Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan – on kuvattu tutkimuksellisen kehittämistyön kokonaisuus. Miten edetään tutkimustyössä eteenpäin, että saadaan paras mahdollinen tulos työlle? Kehittämistyössä on erilaisia lähestymistapoja; on hyvä ennen kuin kehittämiskohdetta lähestytään miettiä sitä, mikä on paras tapa, koska kaikki menetelmät sopivat kaikkiin lähestymistapoihin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 51.)

Tarkoituksena on selvittää eri tahojen verkostoituminen ja yhteistyö tietyllä alueella ja mahdollisesti saada muutosta aikaan. Työssäni olen hyödyntänyt toimintatutkimuksestakin tuttuja menetelmiä, joita on osallistuva tutkimus, jolla etsitään käytännön ongelmiin ratkaisuja. Tavoite on löytää ongelmiin ratkaisuja ja saada ymmärrystä aikaan, samalla kehittää ratkaisuja ongelmiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 58.)

Toimintatutkimuksessa on tärkeää osallistava kehittäminen tutkittavien ja tutkijan kesken. Yhdessä saadaan paremmin aikaan ratkaisuja, koska tutkittavat tuntevat oman alueensa. Aina ei kuitenkaan tapahdu muutosta, koska voi olla, että kehittämistehtävä on väärin määritelty, aikataulut eivät sovi ja eri osallistujien kesken on ristiriitoja. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 59.)

Toimintatutkimus sopii hyvin ihmislähtöiseen tutkimukseen, jossa on todettu ongelmia ja ristiriitoja (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 59), joiden ratkaiseminen tuottaa moninkertaisen edun Yläkemijoen alueen eri tahoille, jotka toimivat elinkeinossa, varsinkin matkailun alalla.

Toimintatutkimus koostuu eri vaiheista. Ensimmäinen vaihe on määritellä se, mitä ongelmaa on tarkoitus tutkia tai mikä on tutkimuksen päämäärä ja määritellä se, mitä tavoitellaan. Tutkimus aloitetaan etsimällä aikaisempia tutkimuksia aiheesta ja tehdään tarvittavia muutoksia tutkimukseen ja kehittämistehtävään. Varsinaisen työn eri vaiheet ovat suunnittelu, toiminta ja toiminnan arviointi. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 61.)

Toimintatutkimuksen tyypillisiä menetelmiä kerätä tietoa ovat seuraavat: kysely, ryhmäkeskustelu, aivorihi, haastattelu ja havainnointi, kun on kyse osallistavasta tutkimuksesta ja kehittämisestä ja tarkoitus on kerätä tietoa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 61).

Olen valinnut aineiston keräämiseen kyselylomakkeen, koska se on osallistava ja koska Yläkemijoen alueella on vuosien varrella ollut monenlaista työpajaa, seminaaria, kehittämisiltoja jne.; mutta lopputulos on ollut heikko. Kyselylomakkeen avulla saan kirjallista tietoa siitä, minkälaisessa vaiheessa yhteistyö ja verkostoituminen tällä hetkellä on. Kyselylomake on sähköinen ja lomake jaetaan alueen facebook-ryhmissä, somessa, sähköpostissa niille, joiden osoitteet ovat tiedossani. Kysely on tarkoitettu kaikille, jotka kokevat, että heillä on vastauksia kysymyksiini.

Kyselylomakkeen suunnittelussa on hyvä tutustua aikaisempiin tutkimuksiin, jos niitä on tehty. Kysymykset on laadittava niistä asioista, joita on tarkoitus kartoit-

taa ja saada vastauksia. Lomakkeen pituuteen ja ulkoasuun on hyvä keskittyä, että se on selkeä eikä liian pitkä. Kysymykset on laadittava lyhyeksi ja selkeiksi, tarkat kysymykset ovat parempia kuin yleisluonteiset, yksi asia kerrallaan, käytetään monivalintavaihtoehtoja, tarjoa ”ei mielipidettä” ja käytettävä kieltä, jota vastaaja ymmärtää. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 130–131.)

Kyselylomakkeen suunnitteluun ja toteutukseen käytin Googlen lomakepohjaa, Google Forms. Olen todennut sen helppokäyttöiseksi ja tiedon tallentaminen sujuu ongelmitta. Raporttien luominen tuloksista on helppoa ja selkeää.

Kyselylomake kannattaa aina testata ennen kuin se lähetetään vastaajille. Saate on hyvä liittää mukaan; se kertoo, miksi kysely tehdään. Vastausajan jälkeen kyselyn tulokset kerätään, analysoidaan ja tulkitaan, minkä jälkeen tulos kerrotaan vastaajille joko kirjeitse tai yhteisessä tilaisuudessa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 133–134.)

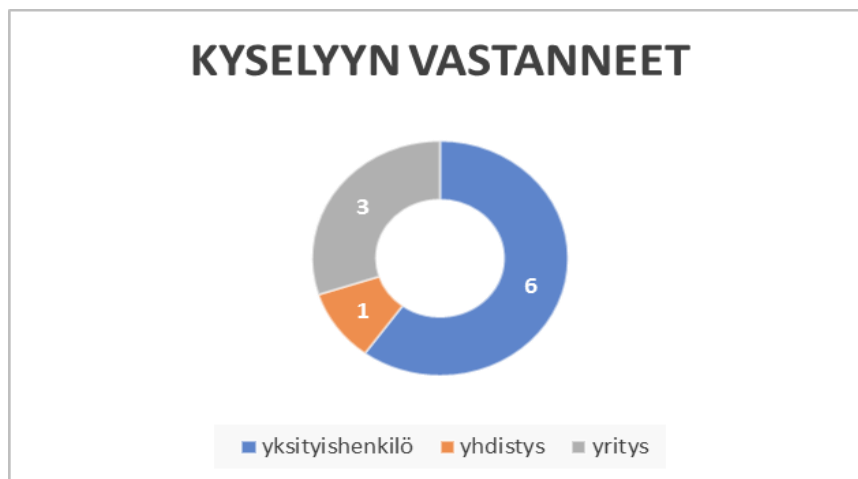
Yhteinen tilaisuus eri toimijoiden kanssa on hyvä järjestää kyselyn tulosten läpikäymiseen ja keskusteluun, jonka pohjalta päätetään siitä, onko tarvetta tai halua lähteä etsimään yhteisiä työkaluja, joilla saadaan yhteistyö ja verkostoituminen yhdeksi pysyväksi tavaksi työskennellä Yläkemijoella eri toimijoiden kesken.

6 KYSELYN TULOKSET

Kyselylomake lähetettiin alkuvuodesta 2020 sähköpostilla 20 eri yrittäjälle ja toimijalle, joilla on kytköksiä matkailuun Yläkemijoen alueella. Lisäksi se jaettiin Yläkemijoen alueen eri Facebook -ryhmiin.

Vastauksia tuli yhteensä 10 kappaletta. Kyselyyn vastanneet koostuivat yksityishenkilöistä (6), yhdistyksistä (1) ja yrittäjistä (3) (Kuvio 3).

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneet toimijat.

Vastanneista yksi teki yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, mikä oli saanut alkunsa yrittäjän esitellessä omia tuotteitaan. Tänä päivänä yhteistyö koostuu tuotteiden ostosta ja myynnistä toimijoiden kesken ja samalla osapuolet saavat tietoa asiakkaiden tarpeista puolin ja toisin. Yksi vastanneista on sitoutunut Yläkemijoen alueen verkostoihin, jotka liittyvät kylämatkailuun.

Vastauksista ilmeni, että yhteistyön ja verkostoitumisen puuttumisen tai päätty-misen syitä, sekä esteitä eri toimijoiden kesken oli, luottamuspuola, eli ei luoteta toisiimme, kateus, avoimuus sekä ennakoluulot, jotka ovat alueella syvällä. Esteenä koettiin myös toimijat, jotka ovat yhteistyömaineensa pilanneet. Lisäksi ei haluta toisen taloudellista menestymistä tai jopa tuotetaan toiselle taloudellis-ta vahinkoa. Useammalla toimijoilla on jo toimivat toimintatavat, eivätkä he kai-paa muutosta yhteistyötahoihin. osa toimijoista taas on kyllästynyt omaan te-kemiseen, mikä vuoksi ei ehkä nähdä edes mahdollisuuksia kehitykseen ja yh-teistyöhön. Yhteistyöhaluiset toimijat, joilla on samanlainen asenne ja rakenne,

eivät kohtaa, eivät tunne toisia tarpeeksi hyvin. Lisäksi Usein alueella on liian vähän aktiivisia asukkaita ja monesti myös resurssit ovat puutteellisia. Esteiksi koettiin pitkät välimatkat, sekä jos toimija on tullut paikkakunnalle muualta, voi olla vaikea sulautua joukkoon ja heitä ei saa missään tapauksessa pyyteettömästi auttaa. Matkailijoille ei kerrota siitä, mistä he voivat saada tietyn palvelun tai elämyksen alueelta, eikä uskalleta puhua vieraita kieliä. Lopuksi yksi suurimmista syistä voi olla, että ei uskalleta panostaa matkailuun.

Yhteistyön ja verkostoitumisen edellytykset kylämatkailun onnistumiseen Yläkemijoen alueella ovat vastanneiden mielestä avointa kommunikointi, luottamus, sekä kateuden (kuvio 4) poistaminen. Lisäksi tulisi tehdä yhteistyötä avoimin mielin muiden toimijoiden kanssa.

Kuvio 4. Yhteistyön ja verkostoitumisen esteet Yläkemijoella.

Toimijoilla ei ole yhteistyön ja verkostoitumisen työkaluja eikä yhteistä ideariihettä, jota johtaa innokas vetäjä, jonka kanssa voisi ideoida ja vaihtaa ajatuksia matkailusta. Tosiasia on kuitenkin se, että yhteistyöllä ja verkostoitumalla saataisiin luotua positiivinen kehä, josta hyötyisivät kaikki alueella jollain tapaa matkailun parissa toimivat samoin kuin ne, jotka tuottavat palveluita alueella. Matkailijoille voisimme tuottaa palveluita ja tuotteita kokonaisuutena eikä yksittäisinä juttuina, kun tehtäisiin yhteistyötä.

Valtaosa vastanneista on sitä mieltä että, Yläkemijoen alueella on ollut monia hyviä mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä ja verkostoitua. Vastanneiden kesken

yhteistyön ja verkostojen luominen on tarpeellista ja hyödyllistä, koska yhdessä saamme aikaan enemmän. Yhteispelillä on paremmat mahdollisuudet onnistua, kun kaikki puhaltaisivat yhteen hiileen, pienet toimijat tarvitsevat toisia toimijoita avuksi, näin saataisiin vauhtia yhteistoimintaan. Yhdessä voidaan etsiä tietoa, markkinointi on tehokkaampaa yhdessä ja helpompi saada rahoitusta kehittämisprojekteihin. Asioita ei tarvitse opetella tekemään itse, koska verkostoitumisessa ja yhteistyössä löytyy eri osa-alueiden osaajia, ei tehdä samoja asioita erikseen, kun ne voi tehdä yhdessä. Tietoa eri toimijoista kulkee luontevasti ja se luo hyvää yhteishenkeä. Verkostoituneet palvelun tarjoajat tietävät, keneltä saa tarvittaessa mitään apua tai mihin ohjata asiakkaat, jos itse ei pysty vastaamaan asiakkaan tarpeisiin tai ainakin sen, keneltä voi kysyä vinkkiä asiakkaiden tarpeiden tyydyttämiseksi. Asiakkaat saavat paremmin tarpeensa tyydytettyä ja tyytyväisenä kokemaansa mahdollisesti suosittelevat alueen toimijoita muillekin. Parhaassa tapauksessa palaavat takaisin uudestaan alueelle.

Vastaajat antoivat ehdotuksia ja keinoja kylämatkailun yhteistyön ja verkostoitumisen kehittämiseksi. Keinoja on järjestää yhteisiä kokoontumisia alueen eri toimijoiden kesken, jotka ovat aidosti kiinnostuneita kylämatkailusta ja sen kehittämisestä alueella. Yhteisiä ideariihä rennoilla työpajoilla ideoiden vaihtamiseen. Yhdessä kartoitetaan eri toimijat ja lisäpalvelujen tarve. Yrittäjälle tarvitaan apua muilta toimijoilta, kuten eri järjestöiltä matkailun kehitystyöhön, koska aina eivät yrittäjän voimavarat riitä.

Eri toimijat markkinoivat alueen muitakin yrityksiä mahdollisuuksien tai tilaisuuden tullen ja yhteismarkkinointi, jolla herätetään matkailijat mielenkiintoisella polulla Yläkemijoen alueesta ja näin saadaan heidän kiinnostuksensa heräämään.

He ehdottivat tilaisuutta, jossa luennoitsija tuo eläviä esimerkkejä siitä, mitä hyötyä on yhteistyöllä ja verkostoitumisesta ja minkälaisia tuloksia on saatu alueelta, jossa se on onnistunut. Lisäksi täytyisi löytää aktiivinen ja asiantunteva vetäjä, jonka avulla perustetaan oma hanke; silloin yhteistyö ja verkostoituminen onnistuu ja kehittäminen voi alkaa, jos toimijoita on. Vastanneet ehdottivat hyväksi vetäjäksi tuttua paikallista henkilöä – kyläläistä, yritystä tai yhdistystä, jolla on paikallista tuntemusta ja näkemystä matkailusta. Toisena vaihtoehtona ulkopuolinen ja riippumaton vetäjä, joka voi olla yhdistyksestä, kaupunki, mat-

kailutoimijoista, kylien kehittämistyöstä vastaava taho, kuka tahansa, jolla on tietämystä yhteistyöstä ja verkostoitumisesta, joka noudattaa tämän ajatuksen ydintä ja saa toimijat ymmärtämään, että yhteisapelillä onnistutaan parhaiten. Tällainen olisi sopiva henkilö.

Vapaa palaute yhteistyöhön ja verkostoitumiseen Yläkemijoen alueella kyselyyn kertoo sen, että ympärivuotisilla toimijoilla täytyisi olla mahdollisuudet, kuulostella kyläläisten tarpeita, toiveita ja ideoita, samoin tulisi tiedottaa kyläläisille tulevista tapahtumista mitä, missä, milloin.

7 POHDINTA

Olen vuosia toiminut kylätoiminnassa Rovaniemen Yläkemijoella ja Lapissa. Olen kiinnostunut miten kylät ja yhdistykset saavat yhteistyön ja verkostoitumisen toimimaan keskenään, varsinkin liittyen kylämatkailuun. Tähän liittyen olen ihmetellyt, miksi Yläkemijoen alueen eri toimijoiden yhteistyö ja verkostoituminen toistensa kanssa kylämatkailuun liittyen ei onnistu.

Opinnäytetyöni tehtävänä oli selvittää ja saada ymmärrystä miksi Yläkemijoen alueella eri toimijat ei tee yhteistyötä tai verkostoidu toistensa kanssa. Tutkiesani yhteistyön ja verkostoitumisen historiaa ja nykypäivää totesin, että Yläkemijoen alueella on ollut vuosien varrella hankkeita, joiden yksi tavoite on ollut yhteistyö eri toimijoiden ja kylien välillä. Hankkeiden aikana on saatu hyviä tuloksia, mutta kun hanke on loppunut, niin toimijoiden yhteistyö ja verkostoituminen on loppunut siihen. Samoin on ollut työpajoja ja muita tilaisuuksia, joissa tätä asiaa on työstetty, kuitenkin saamatta pysyviä tuloksia.

Selvitykseen käytin kyselylomaketta, jonka lähetin sähköpostilla eri toimijoille ja jaoin alueen Facebook-ryhmässä. Kyselylomake tiedonkeruumenetelmänä oli helpoin, koska alueella on ollut monenlaista tilaisuutta ja työpajaa vuosien varrella ja väsymys niihin näkyy, osallistujapulana. Kyselyyn vastanneiden, kolmeen eri ryhmään jakautuneiden toimijoiden vastauksien perusteella on nähtävissä, että alueelle on vaikea saada yhteistyötä ja verkostoitumista toimivaksi eri toimijoiden kesken. Kyselyn vastauksien yhteenvedon perusteella suurimmat esteet tehdä yhteistyötä ja verkostoitua on avoimuuden ja, luottamuksen puute sekä kateus. Alueella on kyliä, joissa sisäinen yhteistyö toimii eri toimijoiden kesken. Kuitenkaan yrittäjien, eri toimijoiden ja kylien välinen yhteistyö ja verkostoituminen eivät ole parantuneet vuosien varrella, vaikka on yritetty yhdistää heitä yhteisillä tapaamisilla, työpajoilla, tilaisuuksilla, kyselyillä ja hankkeilla. Vastauksista ilmenee, että aikaisemmin käytettyjä toimintatapoja kaivataan edelleen, jotta saataisiin yhteistyö ja verkostoituminen onnistumaan.

Seuraava askel olisi kaikille asiasta kiinnostuneille yhteinen tilaisuus, jossa käydään läpi tulokset ja niiden luotettavuus. Tilaisuuden toinen tarkoitus olisi selvit-

tää toimijat, joilla on kiinnostusta lähteä yhdessä miettimään sitä, miten poistetaan esteitä, jotka estävät yhteistyön ja verkostoitumisen. Tilaisuuteen olisi kutsuttava henkilö kertomaan yhteistyöstä ja verkostoitumisesta. Kutsuttavan henkilön esitelmän täytyy pohjautua todellisiin esimerkkeihin siitä, miten on onnistuttu yhteistyön ja verkostoitumisen avulla nostamaan toimijoiden ja kylien välistä toimintaa kannattavaksi kaikille osapuolille.

Alueidentiteetti on monella toimijalla syvällä ja sen on vaikea antaa myötä yhteistyölle ja verkostoitumiselle toisen kylän tai ulkopuolisen toimijan kanssa. Yksi ratkaisu voisi olla hanke, jonka avulla voidaan saada tuloksia. Tämä kuitenkin voi onnistua vain, jos hankkeen vetäjäksi saadaan aktiivinen ja osaava riippumaton henkilö, jolla ei ole kytköksiä Yläkemijoen alueelle. Alue tarvitsee uusia näkökulmia, jotta hankkeella olisi mahdollisuus onnistua tehtävässä kitkeä pois esteet, jotka estävät yhteistyön ja verkostoitumisen alueella ja saada alueen kylämatkailu kukoistamaan.

Opinnäytetyön prosessi kesti yli vuoden, vaikka minulla oli aihe valmiina. Minulla oli ajankäytön hallinnan kanssa vaikeuksia sekä motivaatio-ongelmia. Suurin syy ajankäyttöön liittyviä ongelmia oli, että lähdin toukokuussa 2019 ulkomaille töihin ja uusi työtehtävä vaati uuteen kulttuuriin perehdyttämiseen. Motivaatio-ongelmani liittyy suomen kielen kirjoittamiseen, koska minulla on vaikeuksia suomen kieliopin kanssa. Olen omasta mielestäni kuitenkin kehittynyt kirjoittamistaidossa suunnattomasti tämän vuoden aikana.

Tutustuminen aineistoon ja kyselylomakkeen teko sekä tulosten yhteenveto olivat mielenkiintoisia. Minusta oli hyvä todeta, että oma tuntumani siitä, miksi yhteistyö ja verkostoituminen eivät onnistu, oli todettavissa kyselyn vastauksista.

LÄHTEET

SnowRallyRings 2019. Napapiiri Arctic Motor Park. Viitattu 18.2.2020
www.snowrallyrings.com/.

Kylien osuuskunta, PatoPirtti 2019. PatoPirtti, Kylien Osuuskunta. Viitattu 18.2.2020
www.patopirtti.fi.

Lomalaidun 2019. Kylämatkailun ABC. Viitattu 24.11.2019
<http://www.vuonis.net/sivut/2015/kylamatkailunabc.pdf> 2015.

Metsähallitus 2020. Korouoman rotkolaakso. Viitattu 20.04.2020
<https://www.luontoon.fi/korouoma>.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro.

Patentti- ja rekisterihallitus 2020. Yläkemijoen yrittäjäyhdistys ry. Viitattu 19.2.2020
<https://yhdistysrekisteri.prh.fi/>.

Puheenpalo 2016. Yhteistyön Merkitys. Viitattu 24.11.2019
<http://puheenpalo.fi/2016/02/24/1996/>.

Rovaniemen kaupunki 2019a. Yläkemijoen alueen kylät. Viitattu 29.10.2019
<https://www.rovaniemi.fi/fi/palvelut/kylat-ja-kaupunginosat/ylakemijoen-alue>.

Rovaniemen kaupunki 2019b. Vilkkaan maaseutuasumisen edelläkävijä - Yläkemijoki -. Viitattu 18.2.2020
www.ylakemijoki.fi.

Rovaniemen kaupunki 2019c. Rovaniemen kylät – RoiKylät. Viitattu 18.2.2020
www.roikylat.fi

Rovaniemen kaupunki 2019d. Kylien tiedotuslehti. Viitattu 18.2.2020
<https://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=83a9881b-7ebc-4f59-8b83-9c659351095a>.

Ulusoy, M. 2002. Juuret Suomessa -hanke, loppuraportti.

Ulusoy, M. 2004. Kylät avoinna Eurooppaan -hanke, loppuraportti.

Ulusoy, M. 2005. Yläkemijoesta vetovoimainen (matkailu)kohde työpaja.doc.

Ulusoy, M. 2006.
 Elinvoimaa yhteistyöstä: laaja kaista taajamaan ja takaisin -hanke, loppuraportti.

Ulusoy, M. 2008. Kyläiltoja ja yrittäjäyhdistyksen perustaminen.doc

Ulosoy, M. 2019. Info-Piste Siula, Rovaniemen kaupunki, Yläkemijoen aluelautakunta. Haastattelu 11.2019.

Vaarala, M. 2019. Alueellisten palveluiden johtaja, Rovaniemen kaupunki. Haastattelu 10.2019.

Verkostokonsultit, 2014. Verkostoitumisesta pähkinäkuoressa.

Viitattu 28.10.2019

<http://verkostokonsultit.fi/spp-verkostokonsultit-julkaisut/verkostoitumisesta-pahkinankuoressa/> Julkaistu 29.05.2014.

Yläkemijoen aluelautakunta, Rovaniemi 2007. Tekoja luokaa – maita valaiskaa kehittämissuunnitelma 2007–2013.

Yläkemijoen aluelautakunta, Rovaniemi 2013. Yläkemijoen aluelautakunnan kehittämissuunnitelma 2013–2016.

Yläkemijoen kylät ry, 2019. Yläkemijoen kylämarkkinat.

Viitattu 24.11.2019

www.kylamarkkinat.fi.

LIITTEET

Liite 1. Kehittämishanke, 5 sivua

Liite 2: Kyselylomake, 2 sivua

Kehittämishanke

Yläkemijoen alueen kehittymistä voidaan parhaiten viedä eteenpäin panostamalla elinkeinoihin. Tavoitteena on luoda työpaikkoja/ansaita mahdollisuuksia alueella. Kun saadaan elinkeinot kehittyvät, on muiden asioiden kehittäminen helpompaa.

Tässä suunnitelmassa hahmotellaan elinkeinotoiminnan kehittämistä Yläkemijoen alueella. Nykyisiä yrityksiä kehitetään, uusia yrityksiä perustetaan sekä nykyisten yritysten yhteistoimintaa lisätään:

1. Nykyisten yritysten kehittäminen

- a. usein yritykset tietävät hyvin mitä pitäisi tehdä yrityksen toiminnan kehittämiseksi, mutta monestakin syystä sitä ei vain tehdä. Lisäksi monet yritykset eivät tiedä olevansa hyviä ja että ne voisivat vielä kehittää omaa toimintaansa aktiivisesti. Yritykset eivät välttämättä ole huomanneet hyödyntää alueen tuomia mahdollisuuksia. Luonnollisesti on yrityksiä, jossa tiedetään kaikesta kaikki eikä ne tarvitse mitään ulkopuolista näkemystä mihinkään asiaan eivätkä halua muuttaa toimintaansa.
- b. alueella on kymmeniä yrityksiä, joista osa on nk sivutoimisia. Yritysten toimialat ovat matkailu, kauppa, hoiva, kiinteistöhuolto, maanrakennus, rakennus, lvi, maatalous, kalankasvatus jne.
- c. analysoidaan vähintään puolet toimivista yrityksistä ja haetaan niille kehittämisspolku.
- d. etsitään jokaiselle yritykselle kehittämisspolku
  - i. ohjaus muualta saatavaan konsultointiin
  - ii. ohjaus muualta saatavaan koulutukseen ja konsultointiin
  - iii. hankkeen tarjoamaan koulutukseen ja konsultointiin tai niiden kombinaatioon
- e. kartoitetaan menossa olevaa tarjontaa: Ely-keskus, TE-toimistot, Rovaniemen kaupunki, Leader, toimialat, yliopisto, AMK
- f. hankkeen koulutusohjelmalla, jossa on yhteiskoulutusta, mutta kaikille yrityksille tarjotaan myös ” nk. henkilökohtaista” konsultointia
- g. konsultoidaan yrityksiä analysointivaiheen jälkeen
- h. koulutus voidaan ostaa nk. omana tuotantona, johon asiantuntijat ostetaan erillisinä
- i. koulutus voidaan ostaa nk. avaimet käteen -tyylillä (esim AMK)
- j. konsulttipalvelut ostetaan
- k. projektivetäjänä joku meistä paikallisista
- l. hankkeen hakee Yläkemijoen kylät

2. Uudet yritykset

- a. alueelta voisi olla kysyntää monenlaiseen palveluun joko
  - i. alueella olevan mahdollisuuden perusteella (luonto, luonnonantimet) tai
  - ii. tekijän osaamisen perusteella sekä
  - iii. näiden yhteisvaikutuksena
- b. mahdollisuuksia
  - i. ohjelmapalvelut
    - 1. metsä
      - a. metsänhoito, halonteko
      - b. marjastus: toiminta, tuotteet,
      - c. metsästys: linnut, hirvi
      - d. retkeily: (Auttiköngäs, Kivalot, Kaihuavaara Suuas, jne, reittien merkinta, viitoitukset) vaellus, moottorikelkat
      - e.
      - f. hiljaisuus, rauha
    - 2. joet, järvet
      - a. kalastus: onginta, pilkki, nuotanheto, uistelu
      - b. veneily, kanootit
      - c. vedessäkilpailut
    - 3. green care
    - 4. ruoka,
      - a. perinneruoka
      - b. rieska
      - c. sienet
      - d. leivonta:
      - e. kala
    - 5. käsityöt
      - a. puutyöt
      - b. kudonta
      - c. kangaspuut
      - d. vanhat taidot?

- 6. tarinat
    - a. historia
    - b. ihmiset
    - c. tekemiset
  - 7. taidetarjonta
    - a. musiikki
      - i. tapahtumat.
    - b. kuvataiteet
      - i. näyttelyt
      - ii. tekeminen
  - 8. harrastepuitteiden tarjonta
    - a. triathlon.
- i. majoitus
- 1. AIR B&B
  - 2. Pirttikosken kivitalot
  - 3. majoitusyritykset
  - 4. kylätalot, tuvat.
- ii. koulutus
- 1. voimaantuminen
  - 2. puitteet
  - 3. käsityöt
  - 4. kuvataiteet
- iii. hyvinvointi
- 1. päiväkeskus vanhuksille
  - 2. perhemajoitus
  - 3. palvelukoit
  - 4. hoivapalvelut
  - 5. hieronta, kampaamot
- iv. nuoret ja lapset
- 1. leirit ja leirikoulut
  - 2. metsään tutustuminen
  - 3. kalastukseen tutustuminen

4. vaellus

v. peruspalvelut

1. kotihoito
2. sairaanhoito
3. terveydenhoito
4. ruoanjako
5. kotona-asuminen

vi. luonnontuotteet

1. turkikset,
2. lihat,
3. nahat,
4. kalat
5. marjat
6. viljely
7. villiyrtilt/superfood

vii. lähiruoka

viii. uusia toimialoja

1. vetyä virtaamisesta

ix. tapahtumat/messut

c. tekijöitä

matkailu, majoitus, luonnontuotteita, puutuotteet, metalli, kiinteistöhoito ja muut remonttia, markkinointi, ompelijat, yritysasantuntija, kuvataiteet, uusia paluumuuttajat.

d. kehittämistoimet

- i. Aktivoidaan tekijöitä yrittäjäkurssille, jossa osallistujille koulutetaan yrityksen toimintaa sekä samalla he laativat oman yrityksen toimintasuunnitelman.
- ii. kartoitetaan muiden toimijoiden koulutus (esim LAO)
- iii. etsitään henkilöille heidän vahvuuksien mukaan yritystoimintaa nykyisen laajennukseksi tai kokonaan uutta, autetaan perustamisessa/aloittamisessa
- iv. hankkeen vetäjänä
- v. hankkeen hakija Yläkemijoen kylät.

3. Yhteistö yritysten kesken

Useat matkailun ohjelmalveluja tarjoavat tahot voisivat jokainen panostaa omaan alueeseensa, mutta voisivat tarjota asiakkaille yhdessä palvelun. Yhteisen tarjoamisen ja myös oman toiminnan kehittämisen askeltaminen:

- i. yhteisen pelisääntöjen tekeminen
- ii. yhteisen markkinoinnin suunnittelu.

5. Infra

- a. luonto, maisema
- b. tietoliikenneyhteydet (valokuitu)
- c. Kyläkello-
  - i. tiedottaminen, markkinointi
- d. alueen muu kehittäminen ja näkemykset
- e. osuuskunta ja sen rooli (vrt uskallus alkaa)
- f. kylätalot ja koulu
- g. toimintatapa
  - i. yhteisöllisyys / naapuriapu
- h. alueen markkinointi: myös huomio ympäristö
- i. miten uskaltaa lähteä yrittämään
- j. rahoitus: keneltä
- k. miten saadaan näkemään mahdollisuus ja uskomaan, että kauppa käy
- l. yrittäjäksi paluumuuttajia ja ....
- m. liikenneyhteydet: on myös mahdollisuus asua alueella ilman omaa kulkuvälinettä
- n. harrastusmahdollisuuksia saadaan lisää, kun me nykyiset haluamme niihin osallistua ja uudet toimijat tulevat mukaan ja voi olla jopa vetovoima
- o. harrastetilojen / -mahdollisuuksien luominen yhteistyössä yritysten kanssa
- p. yhteisiä tapaamisia ja mahdollisuuksia
  - i. teemailtoja / kursseja
- q. hyväksytään/luotetaan toisen tekemiseen
- r. lähialueen (Kemijärvi, Posio, Ranua ym.) + kylien yhteistyö
- s. tuotteistaminen
- t. kelkkareitit,

5.yhteistyö

-

Kysymykset

Yläkemijoen alueen yhteistyö ja verkostoituminen kylämatkailussa.

Yläkemijoen alueen eri toimijoiden yhteistyön ja verkostoitumisen kartoitus kylämatkailussa Yläkemijoella.

1. Vastaaajaan taustatiedot

2. Teettekö tällä hetkellä yhteistyötä Yläkemijoen alueen eri toimijoiden kanssa kylämatkailuun liittyen?

2.1. Kuinka monen eri toimijan kanssa teette yhteistyötä?

2.2. Minkälaista yhteistyötä teette?

2.3. Miten aloititte yhteistyön?

2.4. Onko yhteistyö sujunut hyvin?

2.5. Onko yhteistyö mielestänne tarpeellista? Miksi?

2.6. Miksi ette tee yhteistyötä?

2.7. Oletteko tehneet yhteistyötä aikaisemmin? Jos olette, miksi yhteistyö päättyi?

2.8. Mikä on este yhteistyölle tällä hetkellä?

3. Miten saadaan yhteistyö kylämatkailuun onnistumaan Yläkemijoen alueella? Mitkä ovat sen edellytykset?

4. Mitkä ovat hyvän yhteistyön esteet tulevaisuudessa liittyen kylämatkailuun Yläkemijoen alueella? Miksi uskotte, että yhteistyötä on nykyisin niin vähän?

5. Millä keinoilla voisi saada hyviä yhteistyökuvioita ja verkostoitumista liittyen kylämatkailuun alulle Yläkemijoen alueen toimijoiden kesken?

6. Kuka tai mikä taho olisi hyvä yhteistyön vetäjä/alullepanija?

7. Onko Yläkemijoen alueen toimijoiden kesken olemassa verkostoja liittyen kylämatkailuun?

7.1. Mitkä asiat ovat edesauttaneet verkostoitumista kylämatkailussa?

7.2. Mitkä ovat edellytykset kylämatkailun onnistuneelle verkostoitumiselle?

7.3. Kuinka sitoutuneita alueen toimijat ovat verkostoihin?

7.4. Millaista hyötyä verkostoista on ollut kylämatkailun suhteen?

7.5. Miksi alueella ei ole olemassa olevia verkostoja liittyen kylämatkailuun?

7.6. Millaisia mahdollisuuksia alueella on ollut verkostoitumiseen?

7.7. Mitä esteitä verkostoitumiselle tällä hetkellä on ja miten ne voitaisiin voittaa?

8. Ovatko verkostot liittyen kylämatkailuun tärkeitä Yläkemijoen alueen toimijoille?

8.1. Kerro, miksi verkostot ovat tärkeitä?

8.2. Kerro, miksi verkostot eivät ole tärkeitä?

9. Onko kylämatkailun verkostojen luominen Yläkemijoen toimijoiden kesken tarpeellista?

9.1. Kerro miksi verkostojen luominen on tarpeellista.

9.2. Kerro miksi verkostojen luominen ei ole tarpeellista.

10. Onko kylämatkailuun liittyen verkostoitumisesta hyötyä?

10.1. Kerro miksi verkostoitumisesta on hyötyä.

10.2. Kerro miksi verkostoitumisesta ei ole hyötyä.

11. Minkälaisena näet verkostoitumisen tulevaisuuden kylämatkailualalla Yläkemijoen alueella?

12. Miten kylämatkailualan verkostoitumista tulisi kehittää Yläkemijoen alueella?

13. Tähän voi antaa vapaata palautetta ja yhteistiedot, jos haluatte kartoituksen tulokset itsellenne.